

Zprávy, informace, oznámení

První zasedání nové Vědecké rady UP

Jak jsme již naše čtenáře informovali v minulém čísle Žurnálu UP (s. 1–2), v pondělí 13. 3. se poprvé ve svém funkčním období sešla nová Vědecká rada UP v čele s rektorkou UP prof. J. Mačákovou, CSc., která v úvodu zasedání představila všech 31 přítomných členů VR UP. Oproti minulému funkčnímu období má nová VR UP o tři členy více – celkem 35, což je podle slov rektorky výsledek snahy o zastoupení většiny oborů také externími členy rady. Poté prof. J. Mačáková, CSc., seznámila VR UP s usnesením posledního zasedání VR v minulém funkčním období (viz ŽUP č. 16/2000, s. 2).

Na programu jednání VR UP byla tentokrát dvě profesorská řízení. První řízení v oboru československé dějiny proběhlo s **doc. PhDr. Vladimírem Wolfem**, pracovníkem Ústavu historických věd PdF Vysoké školy pedagogické v Hradci Králové a děkanem této fakulty, který vystudoval historii na naší alma mater a vynikl zde především v semináři prof. L. Hosáka, jenž jej také orientoval na výzkum regionálních dějin, problematiku 13. století a tematiku husitskou. Doc. V. Wolf, jehož představila prof. L. Hrabová z Katedry historie FF UP, zaujal svým projevem VR UP natolik, že rozprava s ním se značně protáhla; dotazy týkající se jeho vědeckého výzkumu doc. Wolfovi pokládali odborníci ze zcela nepřibuzných oborů – lékaři, právníci i teolog.

Jako druhý projednávala VR UP návrh na jmenování profesorem **doc. MUDr. Karla Nováka, CSc.** (LF UK v Plzni) v oboru chirurgie. Vědeckou specializací doc. Nováka je hrudní chirurgie (především problematika plicního karcinomu) a infekce v chirurgii. VR UP oba návrhy na jmenování profesorem doporučila k dalšímu řízení na MSMT.

Poté VR UP projednala návrhy projektů výzkumných center, vzešlých z pěti fakult

naší univerzity, o nichž jsme již přinesli podrobné zprávy v ŽUP č. 22/2000.

Posledním bodem programu, jímž se Vědecká rada UP na svém prvním zasedání zabývala, byly dva návrhy na udělení čestných doktorátů. CMTF UP podala návrh na udělení titulu *honoris causa doctor* arcibiskupovi **prof. Dr. hab. Alfonsu Nossolovi** z polského města Opolí. Kromě zásluh o teologii a ekumenické hnutí zdůvodnila olomoucká teologická fakulta svůj návrh účinnou pomocí prof. Nossola CMTF UP od jejího znovuoobnovení v roce 1990, spoluprací Kněžského semináře opolského Slezska v Nyse a Arcibiskupského kněžského semináře v Olomouci a pozorností, již prof. Nossol věnuje otázkám národnosti a charitativním.

Druhým kandidátem na udělení čestného doktorátu, navrženým rovněž Vědeckou radou CMTF UP, byl **Mons. doc. ThDr. et PhDr. Karel Vrána** z Katolické teologické fakulty UK. VR CMTF UP ve svém návrhu mimo jiné oceňuje celoživotní práci doc. Vrány pro povznesení české filozofie a teologie v evropském kontextu, jeho podporu studentů a mladých vědeckých pracovníků při získávání zkušeností v zahraničí a externí spolupráci s CMTF UP. Členové naší akademické obce měli možnost setkat se s doc. Vránou již loni v listopadu, kdy v aule FF UP přinesl výroční přednášku k počtě J. L. Fischera na téma *Dialogický personalismus* (viz také ŽUP č. 8/99, s. 4; ŽUP č. 10/99, s. 1). Vědecká rada UP oba návrhy na udělení čestných doktorátů schválila.

-raf-

Jedenáctý projekt výzkumného centra z UP

Podle informací, jež jsme obdrželi z úseku prorektora pro vědu a výzkum až po uzavěření minulého čísla ŽUP, ve čtvrtek 16. 3. odpoděne, podala Právnická fakulta UP návrh výzkumného centra s názvem **Národní výzkumné centrum opory investorů ve stavebnictví**, v jehož čele má stát doc. J. Blažek, CSc. U tohoto projektu nebyly až do zmíněného dne jasné zakladatelské vztahy – původně měla být UP pouze spolunositelkou projektu a jeho nositelem mělo být Vysoké učení technické v Brně. Nakonec se hlavním nositelem stala UP a spolunositeli Ústav racionalizace ve stavebnictví Praha a Fakulta stavební VUT Brno (doc. B. Puchýř). Doc. J. Blažek Žurnálu sdělil, že projekt má podporu čtyř ministerstev.

-raf-

Svaz germanistů na FF UP

Ve dnech 31. 3. a 1. 4. 2000 se uskuteční na Katedře germanistiky FF UP (Křížkovského 10), přední trakt, velká posluchárna v 1. poschodí) druhé zasedání Svazu germanistů České republiky, které bude zahájeno 31. 3. v 11 hod. přednáškou prof. J. P. Strelky (Univerzita Albany, USA) *Exil und Ideologie*. Ve 14 hod. bude následovat přednáška prof. L. Václavka (FF UP) *O německé moravské literatuře*. Pracovní program prvního dne uzavře mezi 16 a 18 hod. porada Svazu germanistů. V sobotu 1. 4. je od 9 do 11 hod. na programu zasedání schůze předsednictva Svazu germanistů.

PhDr. Z. Křížková, FF UP

Studium v zahraničí

University of Glasgow nabízí sto nových stipendií pro postgraduální studenty na internetové adrese <http://www.gla.ac.uk/news/scholarships.htm>.

-th-

Jen několik řádků

Výuka versus výzkum?

Můj známý – odborný asistent na UP – učí týdně 19 hodin. Je si jist, že nikdo nemá právo vykládat mu o tom, co ještě má dělat – natož vědu srovnatelnou se zahraničím a něco publikovat. Jiný, tentokrát lékař a učitel experimentálního oboru, má v šuplíku hromadu protokolů s výsledky, které víc než rok není s to zpracovat do publikační formy kvůli veliké pedagogické a provozní zátěži. Nemá na to prostě čas a už ani sílu, aby ponocoval jako zamlada nad tabulkami, čísly a grafy... Takových je dnes na UP asi mnoho. Patří k nim prakticky všichni vyučující klinických oborů.

Jak se stalo, že jsme připustili tento hypertrofický růst individuálních pedagogických a provozních úkolů, prováděných útlumem soustavně výzkumné práce, či dokonce rezignací na ni? Jak se to srovnává s deklarovaným posunem univerzity a fakulty ke standardu v zemích EU? Přesto ale máme na UP nejedno pracoviště, kde tomu tak není, kde intenzivně bádají a publikují i v renomovaných časopisech. Čím to je?

Kritická analýza stavu by byla určitě podnětná pro strategii řízení pracoviště, fakulty a celé univerzity.

M. Hejtmánek

Prof. MUDr. Jaroslav Dušek, Ph.D., již není mezi námi

Již sám nadpis tohoto sdělení by zcela určitě stačil, protože říká vše a další slova se zdají být v tuto chvíli zbytečná. Profesor Dušek zemřel 20. 3. 2000. Iragický a velmi těžký úraz hlavy se prof. Duškovi přihodil před týdnem. Po týdnu byl slabě naděje, zato však vroucích přání ve zvrát nepříznivého a nelitostného osudu odešel navzdý. Denně přicházely dotazy od kolegů a kolegů z nejrůznějších koutů naší republiky i z ciziny na zdravotní stav pana profesora. Studenti a zvláště zahraniční studenti byli událostí přímo zaskočeni a když zjistili, že stav pana profesora se nelepší, zaražené a nevěřícně odcházeli. Na Ústavu patologie LF UP jsme prožívali těžké chvíle.

Život a dílo prof. Duška budou jistě hodnotit povolanejší. Přesto bych si dovolil několik postřehů a vzpomínek, které ještě visí ve vzduchu a máme je ve svých myslích. To, co jsme si cenili na pana profesora, byl fakt, že dovedl vytvořit klidnou a kamarádskou atmosféru, kde je možné říci téměř vše a velmi otevřeně, aniž by měl kdokoliv obavu z pozdějších šéfovských „sankcí“. Jeho obrovský pracovní nasazení bylo všeobecně známé. Na to jsme již byli zvyklí od jeho předchůdce a učitele prof. R. Koďouska, DrSc. Obzvláště jsme si považovali úroveň jeho všeobecného vzdělání a vzdělání v oboru patologie. Profesor Dušek ovládal několik světových jazyků slovem i písmem. Patřil k těm málo patologiům, kteří měli encyklopedické znalosti v oboru. Byl jedním z nejlepších československých a českých odborníků v diagnostice

ce chorob kostní dřeně a ledvin. Zkušenosti získával vlastní houževnatou prací i stážením na předních evropských pracovištích. Spolupracoval s nejlepšími evropskými odborníky a byl jimi náležitě ceněn. A tak bych mohl pokračovat dlouhou řadou odborných aktivit (např. jeho láskou ke kardiologii, elektronové mikroskopii a v poslední době i imunohistochemii). Prof. Dušek však byl i vynikající organizátor, což mohl projevit i ve vysokých akademických funkcích, které zastával. Byl také hlavním odborníkem v patologii, prezidentem České větve International Academy of Pathology. Jeho široký záber a angažovanost se projevil ve výboru Spolku lékařů, Společnosti patologiů, v redakční radě časopisu *Česko-slovenská patologie a soudní lékařství* a v řadě dalších aktivit, o kterých se nám při své skromnosti ani nezmínil a o kterých ani nevíme. Prof. Dušek patřil ke stejné generaci bývalých mediků, jako byl patolog prof. P. Miřejovský, DrSc., z Prahy a prof. A. Kosatík, CSc., kteří odešli přednědávám poměrně krátce po sobě, jakoby povolání opět k nějaké zkoušce. Mystická trojice osudů.

Nezvrátlost skutečnosti, že nás prof. Dušek navždy opustil, se hluboce dotkla bezpečnosti lidí. Byl nám všem moudrým rádcem, učitelem či přítelem a jednou z nejvýraznějších osobností Univerzity Palackého, československé a české patologie, respektovanou doma i v zahraničí. Budeme na něho s vděčností a úctou vzpomínat.

Prof. J. Mačák, CSc.,
Ústav patologie LF UP

Zprávy, informace, oznámení

Jednalo nové Kolegium rektorky UP

Ve čtvrtek 16. 3. se na svém prvním zasedání sešlo Kolegium rektorky UP, v jehož úvodu přivítala prof. J. Mačáková, CSc., jeho nové členy. V rámci ověřování zápisu a kontroly plnění úkolů z posledního zasedání KR UP informovala rektorka UP o připomínkách studentů k evaluačnímu dotazníku; kvestor UP ing. J. Jirka seznámil členy KR UP s návrhem poplatků na profesní doktoráty a zdůraznil, že výše poplatků by neměla překročit částku 10 000 Kč.

Prorektorka UP doc. L. Hornová informovala o připravované návštěvě Ch. Merrilla na UP letos na jaře a navrhl, aby bylo při této příležitosti zváženo ocenění jeho přínosu pro olomouckou univerzitu.

V další části jednání informoval PhDr. J. Schneider, ředitel festivalu Academia film Olomouc, o stavu příprav letošního ročníku AFO. K rozpočtu letošního ročníku AFO se postupně vyjádřili někteří členové KR UP; rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc., doporučila PhDr. J. Schneiderovi, aby strukturu rozpočtu znovu projednal s kvestorem ing. Jirkou a prorektorem doc. Luskou, a zároveň ocenila množství práce, která byla pro AFO ze strany jeho organizačního výboru vynaložena.

Doc. J. Luska, CSc., prorektor UP, dále seznámil členy KR UP s harmonogramem akademického roku 2000/2001; členové KR UP se dále vyjádřili k otázkám uvedení mezního termínu splnění studijních povinností, kooperace mezi fakultami aj.

Předsednictvo ČR k rozpočtu vysokých škol

Podle informací tajemnice České konference rektorů RNDr. M. Fojtíkové se na pozvání náměstka ministra školství doc. J. Průši uskutečnilo v pondělí 20. 3. 2000 v Praze pracovní jednání Předsednictva ČR, jehož předmětem byl rozpočet vysokých škol ČR na rok 2000. Na pracovní jednání navázalo jednání Předsednictva ČR, jehož se za MŠMT zúčastnil pouze ředitel Odboru financování vědy a vysokého školství ing. T. Kopřiva.

Podle *Zpráv předsedy ČR o jednání Předsednictva ČR na MŠMT 20. 3. 2000 při jednání k rozpočtu vysokých škol ČR na rok 2000* Předsednictvo ČR konstatovalo, že **zásadně nesouhlasí s poklesem objemu finančních prostředků na vzdělávací činnost v roce 2000 v resortu vysokého školství o 4,3 %** proti roku 1999 a považuje jej za zcela neslučitelný s programovým prohlášením Vlády ČR.

Na výzvu náměstka ministra školství ČR pro vědu a vysoké školství doc. Průši, CSc., se Předsednictvo ČR po rozsáhlé diskusi dohodlo na následujícím doporučení ministerstvu pro jeho definitivní rozhodnutí o algoritmu pro rozpis dotací na vzdělávací činnost devatenácti vysokým školám:

Akademický senát UP neschválil metodiku ...

plň doporučila ekonomická komise předkládat AS UP.

Někteří senátoři poukázali na to, že předložená metodika výrazně rozkolísá rozpočet jednotlivých fakult UP oproti roku 1999 a propad zaznamenají LF, PŘF a FTK. Bouřlivě byla také diskutována otázka podílu jednotlivých fakult na financování IC UP, a to zvláště MUDr. Zlámalem, senátorem za LF UP; její pracovníci a studenti téměř nevyužívají Ústřední knihovnu UP ve Zbrojnici (stanovisko předsedy Akademického senátu LF UP MUDr. Z. Zláma v. viz str. 6).

Dalším bodem programu byly informace o přijímacím řízení pro školní rok 2000/2001.

Prorektor UP doc. J. Luska konstatoval, že předběžný počet přihlášek činí letos o 455 více než v loňském roce. Jak dále uvedl, konečná statistika se bude teprve zpracovávat, zpráva o ukončení přijímacího řízení by měla být vyhotovena do poloviny září.

V závěru informovala prof. J. Mačáková, CSc., o průběhu a výsledcích jednání porady rektorů na MŠMT a Reprezentativní komise ČR. Diskusi vyvolala zpráva předsedy AS UP RNDr. J. Kvapila o neschválení metodiky dělení státní dotace Akademickým senátem UP ve středu 15. 3. Někteří členové KR UP konstatovali, že toto rozhodnutí AS UP neobsahovalo zdůvodnění nesouhlasu. V diskusi přiblížili stanoviska senátorů LF a FTK UP doc. Č. Čihalík a prof. F. Vaverka. Další jednání by měla proběhnout během příštích čtrnácti dnů.

Prorektorka doc. L. Hornová informovala o snížení příspěvku MŠMT na stipendia pro zahraniční stáže, a to o 18 %. Prorektor doc. Horák podal zprávu o stavu identifikačních karet, o průběhu revize vnitřních předpisů UP a o problému zavedení tzv. manažerského systému. Prorektor UP pro vědu a výzkum doc. M. Mašláň poděkoval autorům návrhů na výzkumná centra, které Vědecká rada doporučila k dalšímu řízení na MŠMT, a informoval o podpoře učitelských programů a termínech grantových agentur pro podávání grantů.

V. Mazochová

Polské dny na UP

Ve dnech 29. – 31. 3. 2000 bude Katedra teorie a dějin dramatických umění FF UP hostit čtyři teatrology a dva filmology ze Slezské univerzity Katovice. Hlavní částí programu návštěvy bude přednášková prezentace polské delegace, která se uskuteční ve čtvrtek 30. 3. od 9 hodin ve filmovém sále katedry (Křížkovského 8). Na společném zasedání olomoucké katedry a polských kolegů pak bude projednáno další zintenzivnění spolupráce v oblasti publikační a badatelské a při výměně pedagogů a studentů. Obě strany se v letošním roce mj. ucházejí o získání vládní podpory pro rozvíjení česko-polských styků.

Polští kolegové, mezi nimiž budou i vedoucí Katedry divadelní vědy prof. E. Udalská a filmolog prof. A. Gwóźdź, tak oplácejí návštěvu olomouckých pedagogů, kteří přednášeli v Katovicích loni v prosinci.

-is-

Přednáškový večer

Spolek lékařů v Olomouci pořádá ve středu 29. 3. 2000 v 16 hodin na Teoretických ústavech LF UP (Hněvotínská 3) přednáškový večer oddělení alergologie a klinické imunologie FN v Olomouci na téma *Asthma bronchiale v roce 2000*. Koordinátorem večera je prim. MUDr. S. Boháč. Přednáškový večer splňuje podmínky kontinuálního postgraduálního vzdělávání lékařů.

-red-

Habilitace

Filozofická fakulta UP

Dne 29. 3. 2000 proběhne před Vědeckou radou Filozofické fakulty UP v zasedací místnosti FF UP (U1 – Katedra teorie a dějin dramatických umění, Křížkovského 8) následující habilitační řízení:

Ve 13 hod. začne habilitace **PhDr. Ireny Bogocové, CSc.**, odb. asistentky na Katedře českého jazyka FF Ostravské univerzity, v **oboru srovnávací slovenská jazykověda**. Habilitační práce má název *Rozdíly mezi polštinou a češtinou jako zdroj jazykové interference*, habilitační přednáška bude na téma *Jazyková interference jako problém lingvistický a sociolingvistický*, Oponenty jsou prof. J. Labochová (Katovice – Polsko), doc. M. Pančíková, CSc. (FF UK Bratislava) a prof. J. Damborský, CSc. (FF UP, FF OU).

Ve 14.15 hod. proběhne habilitační řízení **doc. PhDr. Svatavy Urbanové, CSc.**, docentky na Katedře české literatury, literární vědy a dějin umění FF Ostravské univerzity, v **oboru dějiny české literatury**. Habilitační práce má název *Podoba a proměny literatury pro děti a mládež*, habilitační přednáška bude na téma *Tvorba a recepce dětské literatury v současnosti*. Oponenty budou prof. A. Haman, DrSc., doc. V. Hálek, CSc., a doc. V. Vařejková, CSc.

V 15.30 hod. začíná habilitace **PhDr. Petera Weisse, Ph.D.**, klinického psychologa v Sexuologickém ústavu Všeobecné fakulturní nemocnice a 1. LF UK Praha, v **oboru klinická psychologie**. Habilitační práce má název *Trendy v sexuální chování obyvatel České republiky*, habilitační přednáška bude na téma *Hlavní trendy v sexuální chování obyvatel ČR*. Oponenty budou doc. J. Zvěřina, CSc. (Sexuologický ústav Praha), MUDr. R. Honzák, CSc. (1. LF UK Praha) a doc. P. Macek, CSc. (MU Brno).

-ffup-

Dokončení ze str. 1

Po bezmála dvouhodinové diskusi nakonec členové AS UP předloženou metodiku přidělování neinvestiční dotace MŠMT neschválili (9 členů AS bylo pro, 2 proti a 7 se zdrželo hlasování). AS UP pouze schválil návrh vedení UP vyčlenit vzhledem k současné situaci v přípravě vnitřních grantů z prostředků na institucionální nespecifikovaný výzkum a vývoj v letošním roce částku 2 miliony Kč na vnitřní granty, jež bude rozdělena jako účelová podle kritérií přijatých Vědeckou radou UP.

-raf-

Události

Přednáška prof. P. Filipiho

Ve čtvrtek 16. 3. navštívil krátce CMTF UP děkan Evangelické teologické fakulty UK Praha prof. P. Filipi. Na Katedře křesťanské spirituality a náboženského dialogu CMTF UP v Centru Aletti uskutečnil přednášku s názvem *Současné trendy v českém protestantském reformismu*, ve které přiblížil historický kontext hlavní větve protestantské církve – církve evangelické a podal charakteristiku současné podoby českého protestantismu.

Text a foto T. Jemelka

Významná návštěva na Přírodovědecké fakultě UP

V první polovině března navštívil Katedru zoologie a antropologie PŘF UP a její Ornitologickou laboratoř prof. E. Roskaft z Trondheimské univerzity. Prof. Roskaft patří k předním etologům a ornitologům nejen v Norsku, ale v celé Skandinávii. Zastával funkci děkana fakulty i ředitele známého Norského institutu přírodovědných výzkumů (NINA). V současné době přednáší na univerzitě v Trondheimu etologii a etoekologii, vede řadu postgraduálních doktorandů a spolupracuje se zoology v USA i v České republice. Některé své práce publikoval také ve spoluautorství s olomouckými zoology.

Na Přírodovědecké fakultě UP prof. Roskaft proslavil přednáškou o hnízdním parazitizmu kukačky obecné. Tato přednáška měla vysokou odbornou i didaktickou úroveň, byla hojně navštívena jak pedagogy, tak i studenty a vyvolala velmi plodnou diskusi. Po přednášce hovořil prof. Roskaft s pracovníky Katedry zoologie o další odborné spolupráci i o svých zkušenostech s kreditovým systémem na univerzitách v Oslo a Trondheimu. Během svého pobytu navštívil také výzkumný areál katedry v okolí hradu Sovince a velmi se zajímal o historii tohoto hradu i o výzkumné projekty, jejichž výsledky pracovníci a spolupracovníci

Katedry zoologie PŘF UP publikovali v našich i zahraničních časopisech.

Naplánovaná spolupráce mezi univerzitou v Trondheimu a Katedrou zoologie PŘF UP bude v letošním i příštím roce probíhat jak v Norsku, tak i na Moravě.

Prof. V. Bičík, PŘF UP

Prof. E. Roskaft při své přednášce na PŘF UP.

Foto E. Opatrný

Pátý seminář univerzitního Společenství pro studium hlasu a řeči

Ve čtvrtek 16. 3. se v posluchárně Neurologické kliniky LF UP konal pátý seminář univerzitního Společenství pro studium hlasu a řeči. Pořadatelé při této příležitosti vydali sborník *Psychotrofon 1* (ISBN 80-244-0074-X, 120 str.) zahrnující i přednášky z předchozích čtyř seminářů (1998–2000). Doposud prezentovalo dvacet pět přednášejících (z nichž přibližně dvě třetiny byly z UP, ostatní z UK v Praze) celkem třicet příspěvků a byly promítnuty čtyři videofilmy s problematikou lidského hlasu a řeči. V návaznosti na přednášená témata vystoupila i desítká profesionálních zpěváků, tři umělecká tělesa a jeden interpret mluveného slova. Konání seminářů, evidovaných v rámci dalšího vzdělávání Českou lékařskou komorou, sponzorovalo šest firem.

Akte univerzitního Společenství pro studium hlasu a řeči jsou simultánní s prezentací publikačních aktivit podporovaných výzkumným záměrem „Integrované studium hlasu

Na snímku T. Jemelky doc. F. Šram, CSc.

a řeči“. Lze konstatovat, že se nám daří přírodním způsobem, někdy více, jindy méně,

soustředovat na půdě naší univerzity zájem o témata lidského hlasu a řeči. Daří se i vzájemné seznamování zainteresovaných odborníků Lékařské, Filozofické, Přírodovědecké i Pedagogické fakulty naší univerzity. Bezděky tak předkládáme i studentům naší univerzity (více posluchačů je ale stále mimouniverzitních) možnosti setkávat se s republikovou úrovní zainteresovaných medicínských oborů foniatrie a ORL, dílem i stomatologie, alergologie, neurologie aj., dále fonetiky, fyziologické akustiky, výchovy a reedukace hlasu a řeči, výchovy zpěvnému hlasu ap. Výjimečně nabízáme i některá setkání na světové úrovni. Tou byl jeden videopořad a už dvě přednášky věnované nové diagnostické metodě – videokymografii.

S případnými dalšími zájemci o problematiku lidského hlasu a řeči se rádi setkáme na již šestém semináři na podzim tohoto roku.

Doc. J. Pešák, CSc., LF UP

Francouzské kulturní dny počtvrté

J. Uvírové se rýsuje možnost spolupráce Katedry romanistiky FF UP s univerzitou v jiho-francouzském Aix-en-Provence. Pokud jde o uplatnění studentů francouzské sekce Katedry romanistiky FF UP, domnívá se K. Fabreová, že cesta vede především přes francouzské podniky působící v České republice (např. Karosa-Renault, Let Kunovice), s nimiž je katedra v kontaktu. Významně se zde mohou uplatnit především absolventi oboru francouzština – aplikovaná ekonomie, kteří mají šanci prosadit se i v úřadech Evropské unie v Bruselu.

Čtvrtý ročník francouzských kulturních dnů *Rendez-vous à Olomouc 2000*, organizovaný Francouzským centrem a Univerzitou Palackého pod záštitou olomoucké radnice a francouzského velvyslanectví, proběhne ve dnech 30. 3. – 13. 4. a jeho bohatý a nápaditý program jistě uspokojí i ty nejnáročnější posuzovatele. Festival bude slavnostně zahájen ve čtvrtek 30. 3. v 18 hodin v Galerii G (Dolní nám. 7) za přítomnosti francouzského velvyslance P. Cos-

ta. Zároveň zde proběhne vernisáž výstavy *Jaké to bylo?*, věnované 20. století ve francouzské politické karikatuře. Kromě této výstavy se můžeme těšit také na expozici fotografií *Madagaskar – svět sám pro sebe*, jejíž vernisáž proběhne 11. 4. ve Vlastivědném muzeu a na níž bude navazovat přednáška J. Bálka. Do třetice můžeme navštívit Madagaskar a s ním i Tunis prostřednictvím hudby a ochutnávky tradiční kuchyně těchto exotických zemí v Jazz Tíbet Clubu (11. 4.).

Pro milovníky hudby je připraven *varhanní koncert* barokní hudby v podání prof. G. Fellotové v kostele P. Marie Sněžné (30. 3.) či rekonstrukce barokní ceremonie *Lecke z temnot* E. Couperina v kapli sv. Kláry (3. 4.). V kině Central budeme mít možnost shlédnout trojici slavných francouzských filmů z 90. let (Královna Margot, Vysněný život andělů, Vraždi z lásky), v Jazz Tíbet Clubu zase divadelní představení absurdní komedie *Strašlivé historie* (4. 4.). Na své si přijdou i ti, kdo se zajímají o francouzské dějiny. Jejich proslulá

postava – *Johanka z Arku* inspirovala k přednášce doplněné autentickými záznamy procesu PhDr. F. J. Holečka (4. 4.).

Velkým lákadlem pro zájemce všech věkových kategorií bude jistě první dubnovou sobotu defilé zhruba dvaceti veteránů francouzských továrních značek na Dolním náměstí nazvané *Kačenka a její přátelé na vozovce*, stejně jako pařížské stánky se starými knihami, pohlednicemi a fotografiemi, které si na nádvoří Zbrojnice – IC UP otevrou 5. 4. *bukinisté*. Své fanoušky získala v Olomouci již loni francouzská koulená. *Pétanque* si můžete v Rozáriu na tř. 17. listopadu zahrát i letos, stačí se přihlásit ve Francouzském centru (Křížkovského 14, tel. 068/522 91 54, e-mail: centrefrancais@voila.fr).

Náš výčet nemůže být úplný, ale naše čtenáře budeme v příštích týdnech o akcích francouzských kulturních dnů včas a podrobně informovat.

R. Fifková

Dokončení ze str. 1

Z vědeckých pracovišť UP

Deset let Ústavu imunologie Lékařské fakulty UP (I)

Článek doc. E. Weigla, CSc., přednosty Ústavu imunologie LF UP a FNO, nám umožní nahlédnout do jednoho z pracovišť, kde se prolínají a vzájemně ovlivňují činnosti pedagogické, výzkumné a zdravotnické. Pracoviště je dislokováno na Teoretických ústavěch LF UP a v protějším objektu Oddělení alergologie a klinické imunologie FNO. Desetileté výročí pracoviště je příležitostí podívat se, jak funguje a jaké má výsledky:

Historie samostatného Ústavu imunologie na Lékařské fakultě Univerzity Palackého a ve Fakultní nemocnici Olomouc (FNO) se datuje od jarních měsíců r. 1990. Ústav sestává z části zdravotnické, která je ekonomicky nezávislá a administrativně podléhá řediteli Fakultní nemocnice, a z části školské řízené děkanem LF. Odborně a organizačně jsou obě části řízeny jako jeden útvar přednostou, který je kmenově univerzitním pracovníkem. Pracoviště vzniklo spojením imunologických laboratorí Katedry mikrobiologie a imunologie LF, laboratorí HLA (Human Leukocyte Antigens) sloužících pro potřeby transplantací ve FNO a několika laboratorí vytvořených v průběhu času při Oddělení alergologie a klinické imunologie FNO.

Základním důvodem pro vytvoření samostatného ústavu byla narůstající potřeba kvalitních imunologických vyšetření pro sektor zdravotnictví, nezbytnost jejich odborné interpretace a v neposlední

řadě nutnost vyrovnat se s nárůstem teoretických poznatků provázejících ve světě rozvoj tohoto oboru. Obtížný, nicméně přitažlivý byl i dynamický nárůst molekulárně biologických postupů, bez jejichž praktické aplikace by byla další teoretická a experimentální práce těžko představitelná.

Výuka

Všechny tyto faktory se postupně odrazily ve výukovém procesu při koncipování přednášek, seminářů a praktických cvičení pro studenty všeobecného i stomatologického směru studia a v anglické výuce zahraničních studentů. Navíc bylo možno v tomto směru využít specifických lokálních podmínek. K nim patřila a patří existence samostatného klinického pracoviště pro alergologii a klinickou imunologii. To od počátku poskytlo možnost organizovat zejména praktickou výuku imunologie na lůžkovém oddělení i v ambulancích se specifickým profilem. Třetí doménou se pak stala výuka v laboratorním komplexu imunologického ústavu spojená s prováděním a hodnocením rutinních i specializovaných vyšetřovacích postupů. Imunologie je součástí povinných forem výuky na LF a probíhá jako jednosemestrální kurz zařazený do čtvrtého ročníku studia na všeobecném i stomatologickém směru. Přednášky jsou orientovány především k teoretickým základům oboru. Na všeobecném směru studia určuje harmonogram patnáct dvouhodinových přednášek (tedy každý týden), na stomatologickém směru je počet výukových hodin redukován na polovi-

nu. Praktická výuka je obvykle organizována formou bloků ve skupinách po dvanácti studentech a reprezentuje pro každého studenta patnáct výukových hodin rozdělených podle shora uvedeného schématu.

Struktura a vědecké zaměření

V obou částech pracoviště je zaměstnáno 37 lidí. Z toho školský personál představují dva docenti (věkový průměr 43 let) a dva odborní asistenti s věkovým průměrem 35 roků. Technickou asistenci zajišťují čtyři laborantky. Jako integrální součást personálního obsazení jsou vnitřní také postgraduální studenti. Jejich počet je proměnlivý. Někteří z nich spolupracují distanční formou. Aktuální stav je devět postgraduálních studentů. Ústav je akreditován pro výchovu postgraduálních studentů lékařských a přírodovědeckých fakult v oboru imunologie. Většina postgraduálních studentů jsou absolventi přírodovědeckých fakult.

Lokální podmínky určované medicínskou nezbytností, spoluprací s našimi i zahraničními pracovišti, stejně jako tradiční specializací jednotlivců se nutně odrážejí v odborné a vědecké charakteristice pracoviště. Na ústavu imunologie tak vzniklo několik pracovních skupin, které řeší zdánlivě vzdálenou problematiku. Společným jmenovatelem nicméně zůstávají metodické přístupy.

Pokračování přístě

Doc. E. Weigl, CSc., LF UP

Ve středu 15. 3. se v Erbovním sále Katedry výtvarné výchovy PdF UP uskutečnila v pořadí již druhá beseda z cyklu *Umělecké debaty s výtvarníky – pedagogy vysokých škol*. Tentokrát debatovala autorka celého cyklu a vedoucí ateliéru kresby na Katedře výtvarné výchovy PdF UP doc. D. Pucharová.

-red-, foto -tj-

O historickém samizdatu v období normalizace a na téma *Lucemburská Morava hovořil na půdě FF UP prof. J. Mezník (Historický ústav FF Masarykovy univerzity v Brně), který 15. 3. přijal pozvání její Katedry historie.*

-red-, foto -tj-

Univerzitní pracoviště informují

Úspěchy olomoucké nederlandistiky

Nederlandistika je jedním z nejmladších a zároveň jedním z nejstarších oborů vyučovaných na FF UP. Lektorát nizozemštiny zde byl z popudu prvního poválečného rektora prof. J. L. Fischera zřízen již při obnovení olomoucké univerzity roku 1946 a existoval do roku 1951, kdy lektor Aimé van Santen musel opustit republiku z politických důvodů. Poté byl lektorát obsazen až po čtyřiceti letech, v roce 1991, kdy na FF UP začal učit na žádost doc. L. Topol'ské Drs. Wilken Engelbrecht. Od roku 1995 se nederlandistika na FF UP rychle rozvíjí: v roce 1995 bylo zahájeno tříleté rozšiřovací bakalářské studium nizozemštiny, v roce 1997 pětileté magisterské dvouoborové studium nederlandistiky a v letošním roce bude zahájeno tříleté jednooborové studium nizozemštiny se zaměřením na ekonomii a management.

V rámci nederlandistiky je zde možné kromě nizozemštiny studovat rovněž afrikánštinu a frištinu, po ukončení magisterského studia lze také získat osvědčení o pedagogické způsobilosti, čímž nabízí olomoucká nederlandistika nejširší škálu možností v celé republice. V budoucnu se počítá s rozšířením zmíněné nabídky o postgraduální studium a o specializační studium *Southern African Culture* (ve spolupráci s Katedrou anglistiky a amerikanistiky FF UP).

V současné době působí v Sekci nederlandistiky sedm pracovníků: Drs. W. Engelbrecht (vedoucí), Mgr. M. Chládková (tajemnice), Mgr. E. Toufarová, L. Barnardová, MA (jihoafrická lektorka), Drs. M. Venemová (nizozemská lektorka), Bc. M. Kříž a Drs. B. Hamers. Od 1. ledna 2000 začal na olomoucké Katedře germanistiky a nederlandistiky vyučovat jako hostující profesor S. Kiedroň, vedoucí největší středoevropské katedry nederlandistiky v polské Vratislavi. V olomoucké Sekci nederlandistiky se nyní vzdělává 60 posluchačů dvou-

oborového magisterského studia, 12 posluchačů rozšiřujícího bakalářského studia a přibližně dalších 40 studentů se zúčastňuje dobrovolných kurzů nizozemštiny, afrikánštiny a frištiny – všechny kurzy jsou nabízeny na dvou úrovních. Tím je olomoucká Sekce nederlandistiky čtvrtou největší institucí nederlandistiky ve střední Evropě (1. Vratislav, 2. Budapešť ELTE, 3. Budapešť KGRE, 5. Vídeň). Každoročně se zde v květnu konají mezinárodní zkoušky z nizozemštiny na třech úrovních. Letošní počet kandidátů – 54 – patří k největším na světě.

Olomoucká nederlandistika organizovala již dvakrát kongres, poprvé v květnu 1995, kdy byla hostitelkou regionálního kolokvia středoevropské nederlandistiky, které se koná každé tři roky (1992 Vratislav, 1995 Olomouc, 1998 Bratislava, 2001 Debrecin). Toto kolokvium se zabývalo didaktikou nizozemštiny jako cizího jazyka ve střední Evropě. Druhý kongres uspořádala olomoucká Sekce nederlandistiky v listopadu 1997 ve spolupráci s Katedrou germanistiky a nordistiky brněnské Masarykovy univerzity na téma *50 let nederlandistiky na Moravě*. Na konec letošního roku (7. – 9. 12.) připravuje Sekce nederlandistiky Katedry germanistiky a nederlandistiky FF UP ve spolupráci s Muzeem umění v Olomouci kolokvium nazvané *Emblematica et iconographia – Themes in painting and literature of the Low Countries in the 16th, 17th and 18th century*. Jeho námětem je konfrontace tematiky v malířství a literatuře Nizozemí a Flander v tzv. „zlatém věku“ a „době paruk“ v relaci s malbami ze sbírky olomouckého arcibiskupství při příležitosti zahájení výstavy *Olomoucká obrazárna II. Nizozemské a vlámské malířství z 16. – 18. století*. Záštitu nad kolokviem převzal msgr. J. Graubner, arcibiskup olomoucký, nizozemský velvyslanec Drs. R. van Houtum a B. Pierre, velvyslanec Belgie.

Drs. W. Engelbrecht, FF UP

Diskuse, názory, ohlasy

Proč Akademický senát UP neschválil model dělení dotace MŠMT

Třebaže je už konec března a prakticky celá čtvrtina roku je za námi, není na fakultách UP jasno, s jakým množstvím finančních prostředků mohou pro svou činnost v letošním roce počítat. Zatím není známa ani přesná suma dotace, která na vysokou školu z MŠMT přijde. Jisté je jen jedno, že to opět bude méně nežli v loňském roce.

Poslední zasedání AS UP dne 15. 3. 2000 řešilo každoročně se opakující problém, jak skromnou dotaci rozdělit. Loni v červnu tehdejší rektor UP prof. Dvořák si byl vědom, jak obtížné se při dělení dotace rodil konsensus zástupců všech fakult v senátu a rozhodl se vytvořit pracovní skupinu, která by vypracovala vstřícnější model dělení. Nové a spravedlivější schéma mělo zmenšit minulý korekce rozpočtu, tedy přelévání prostředků relativně bohatých fakult ve prospěch fakult méně finančně zdatných, a mělo hledat úspory zejména ve financování všech organizačních a obslužných provozů UP. Pod vedením tehdejšího prorektora doc. Schulze se komise

opakovaně sešla a v listopadu minulého roku zveřejnila závěrečnou zprávu, která však nebyla výsledkem jednotného, ale většinového názoru, tedy kompromisem, na kterém se usnesla většina členů komise. Byly četné výhrady k některým příliš obecným a nekonkrétním závěrům a zvláště k nedostatku informací, které komise potřebovala a neměla z oblasti organizačních potřeb jednotlivých součástí UP, systemizace pracovníků ap. Přesto ale byly základní zásady nového modelu přijatelné. Respektovaly dělení dotace dle stejných kritérií, jakými byla dotace stanovena na MŠMT, převáděly provozní náklady fakult na rozpočty fakult ap. Na poradě rektorky UP prof. Mačákové s děkany 23. 2. a potom 7. 3. 2000 byla nová metodika dělení dotace diskutována a schválena, ale v diskusi rektorka UP předpokládala, že by nárůst a pokles dotace fakultám ve srovnání s rokem 1999 měl být kolem 5 % (plus-minus). Dne 13. 3. 2000 byla na poradě kvestora a tajemníků fakult a též den odpoledne na zasedání ekonomické ko-

mise AS UP schválena korekce původního modelu (navržená tajemníkem PdF) v tom smyslu, aby výpočet podílu peněz z fakult na IC UP respektoval koeficient NS. Došlo tedy k deformaci původního návrhu, kdy změny převedené do konkrétních čísel znamenaly pro LF ztrátu z původních 6 % asi na 15 % ve srovnání s minulým rokem, pro FF zisk kolem 7 %, pro PřF ztrátu přes 20 %, pro PdF zisk asi 21 %, pro FTK ztrátu asi 28 %, pro CMTF zisk 20 % a pro PŘ zisk 11 %.

Rozpočty fakult byly již loni značně napjaté. Na LF značně „utáhly opasky“ a zvýšily již tak velké platové rozdíly mezi lékařem-zdravotníkem a lékařem-učitelem (učitel ztrácí 20 až 70 %, i když oba v klinické praxi dělají prakticky stejnou práci). Ztráta dalších financí pro LF by nestačila na bazální provoz (bez osobního hodnocení, bez 13. platu, bez oprav zařízení atd.). Na FTK by byla situace stejná. Bylo by nutno snížit stav zaměstnanců a značně omezit provoz, jinak by se nedalo přežít. Jak mohla odborná ekonomická komise AS UP tento fakt nepochopit a senátu, tedy i univerzitě, takový model dělení finančních prostředků doporučit? Zástupci fakult v ekonomické komisi při hlasování vymysleli především na prospěch své fakulty a zapomněli, že jsou členy orgánu, jehož rozhodnutí by mělo zajistit normální provoz všech fakult celé vysoké školy. Bylo dobře, že si plénum AS UP tuto skutečnost uvědomilo a doporučovaný model dělení finanční dotace neschválilo. Pokud chceme, aby na UP zůstalo všech sedm fakult, bude nutno, aby se ekonomii na UP nejprve zabývali skuteční ekonomičtí odborníci, kteří budou mít k dispozici dostatek potřebných informací, a aby jejich společný konsensus, ne přehlasování, vyhovoval všem a zaručil byl skromnou, přece jen prosperitu celé UP.

Jsou jisté rezervy v navýšení fakultních prostředků např. z grantové aktivity. Avšak dlouhodobá přizemní mzdová politika na vysokých školách nezíská a neudrží pro vědu až na výjimky ty schopné. Na LF chybí nejvýkonnější součást, tj. střední generace, která už má znalosti i zkušenosti a měla by tvořit. Vidíme opak: učitelé jsou „pre-důchodci“ a ti nejmladší. Habilitování od školy utíkají, protože jakákoliv aktivita jinde (třeba ve zdravotnictví) je pro ně finančně výhodnější a docentura poslouží jen ke zvýšení společenského i komerčního image. Je ironií doby, že naše nářky jsme ochotni poslouchat jen my sami, zatímco společnost nezajímá třeba ani to, že např. prezident jmenoval rektory českých vysokých škol.

MUDr. Z. Zlámal, CSc.,
předseda Akademického senátu LF

Představujeme: externí členové nové Vědecké rady UP

Na návrh rektorky UP prof. J. Mačákové, CSc., schválil Akademický senát UP dne 26. 1. složení nové Vědecké rady UP pro nadcházející funkční období, ve kterém v ní zasednou někteří noví členové. Mezi ně patří i šest nových externích členů, které představíme postupně v tomto a následujících číslech Žurnálu UP.

Prof. Rudolf Bernatík (nar. 1937)

Je absolventem Hudební fakulty AMU v Praze (1961). V letech 1963–1966 působil jako učitel klavírní hry na ostravské konzervatoři,

od roku 1966 až do současné doby pracuje na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity, kde vyučuje předměty sólový klavír, komorní hra a hudební psychologie. Habilitoval se v roce 1976, v roce 1997 byl jmenován profesorem. Od roku 1997 je vedoucím umělecko-pedagogické katedry PdF OU, v letech 1991–1997 vykonával funkci děkana PdF Ostravské univerzity. Je členem Vědecké rady OU a Vědecké rady PdF UP.

Prof. R. Bernatík se celý život věnuje koncertní sólistické činnosti, komorní hudbě a spolupráce s symfonickými orchestry, sólisty a hudebními soubory jak doma (např. s Janáčkovou filharmonií Ostrava, s Musici Moravienses, Ostravským dětským sborem, Vysokoškolským pěveckým sborem Ostrava), tak v zahraničí. Repertoárově je zaměřen na hudbu L. van Beethovena a autory 19. a 20. století (např. C. Saint-Saëns, F. Chopin, E. Griega, R. Schumanna, B. Bartóka, L. Janáčka), jejichž skladby nahrál na řadu gramofonových desek i CD.

K jeho zájmům patří kromě hudby estetizace životního prostředí, sport a politika.

Prof. Dr. Josef Dolista, Th.D., Ph.D. (nar. 1954)

Vystudoval Cyrilometodějskou bohosloveskou fakultu v Litoměřicích (1980), postgraduální studia dogmatické teologie absolvoval na Teologické fakultě v Erfurtu a v Římě. Od roku 1992 vyučuje dogmatickou, fundamentální a ekumenickou teologii a teologii spirituality na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. V roce 1994 se habilitoval v oboru dogmatická teologie na CMTF UP, v roce 1999 byl jmenován profesorem (profesorské řízení probíhalo na UP), v témže roce byl zvolen děkanem TF JU. Je členem Vědecké rady JU.

Vědeckou specializací prof. J. Dolisty je eschatologie, eklesiologie, misiologie a teologie manželství a rodiny. Je korespondentem římského *Radio Vaticano* v oblasti popularizace teologie v České republice a rektorem *Vysokoškolského teologického ústavu Salesiánské provincie* v Praze. Kromě toho je prof. J. Dolista pravidelným účastníkem mezinárodních vědeckých kongresů a členem několika vědeckých teologických společností – např. teologické sekce internacionálního hnutí *INTAMS* pro obnovu manželství a rodiny, italské teologické komise v oboru dogmatické teologie či členem *Společnosti pro církevní právo*. Je autorem mnoha odborných publikací doma i v zahraničí.

Mezi zájmy prof. J. Dolisty patří cestování, turistika, příroda a ekologie z hlediska filozofie a etiky.

-red-

Blahopřání

Tiše přešel 8. březen, blíží se datum 28. března 2000. Kdysi jsme v tyto dny oslavovali: 8. března jsme popřáli všem našim kolegyním – ženám a nezdálo se, že bychom je tím přáním nějak uráželi. Ale protože jsme se prý ten den opjeli, slaví se Mezinárodní den žen – nepovinně – už jen na západ od naší hranice, kde se tolik nepije.

Nevim ale, proč se skoro přestal slavit *Den učitelů*. Vždyť bylo příjemné alespoň jeden den v roce slyšet, že naše povolání je přímo poslání, bez něhož se žádná společnost neobejde. Celý národ to slyšel, mocní ocenili naši práci uznáním a medailemi, jejichž lesk a cínkání jaksí zmírňovaly bídu učitelských platů.

Nechci být nostalgický. Je prostě jiná doba. Učitelská profese má takové postavení, jaké

Kulturní památky na UP

Z galerie olomoucké univerzity (III)

Manželství římskoněmeckého císaře Maxmiliána II. (1527–1576, císařem od roku 1564) a Marie Španělské bylo obdařeno celkem 16 dětmi a Maxmilián II. musel ve svém testamentu určit budoucnost svých šesti synů doživších se dospělostí. Maxmiliánovým nástupcem v římskoněmecké říši se měl stát nejstarší Rudolf II. (1552–1612, císařem od roku 1576), jemuž mělo rovněž připadnout celé habsburské panství. Protože ve Štýrsku a Tyrolsku vládli Rudolfovi strýčkové, dělení českých zemí či Uher bylo politicky nevýhodné a Horní a Dolní Rakousy pro pěťici arcivévodů nestačily, světil Rudolf II. správu Rakous do rukou bratra Arnošta (1553–1595) a ostatním sourozencům platil roční apanáž.

S tímto řešením nebyl spokojen jen třetí Rudolfův bratr v pořadí, arcivévoda Matyáš, neboť čtvrtý bratr, arcivévoda Maxmilián, byl zvolen velmistrem řádu německých rytířů, páteho bratra – Alberta jmenovali španělský Habsburkové arcibiskupem toledským a nejmladší bratr – Václav zemřel v 17 letech roku 1578. Odtud pak plynuly napjaté vztahy mezi

má. Že je potřebná, o tom svědčí i fakt, že předsedovi pravivé vlády byla udělena nejvyšší pedagogická hodnost pro učitele, pro předsedu levivé vlády je nejdůležitější budouvou v obci škola. Obě vlády svorně mluvily o tom, že budou podporovat vzdělání, nezapomenou na učitele. Na školství si určitě vždy vzpomněly – myslím, že především tehdy, když potřebovaly peníze např. pro vytunelovaný bankovní sektor. Vědí, že ve školství jsou nejvzdělanější a snad tím i nejmírnější lidé, kterým jde o to, aby jejich svěřenci dostali co nejvíce vědomostí, a to bez ohledu na svůj vlastní prospěch. Školství dosud vše vydrželo – proto letos např. vysoké školy dostanou asi o 500 milionů méně než v loňském roce.

Rekněte, nezaslouží si tyto věrní svému povolání – paní kolegyně a páni kolegové na všech typech škol – alespoň upřímné blahopřání k jejich (i mému) profesnímu svátku?

Za KOR VOS UP Vám, milé kolegyně a milí kolegové, přeji alespoň mnoho zdraví, úspěchů v učitelské práci a především velkou dávku optimismu. Na rozdíl od těch, kteří tvrdí, že líp už bylo, já věřím, že líp jednou přece být musí.

*PaedDr. V. Klupal,
předseda KOR VOS UP*

Rudolfem II. a Matyášem, které se promítaly i do situace v českých zemích, přičemž Olomouc, hlavní město Markrabství moravského a sídlo moravského římskokatolického biskupa, hrála významnou roli.

Na rozdíl od Rudolfa a Arnošta nebyl Matyáš, narozený 24. února 1557 ve Vídni, poslán na vychování do Španělska, ale strávil dětství a mládí v celkem tolerantním ovzduší vídeňského dvora svého otce. Vehementně toužil po vládě, a vyslechl proto návrh představitelů nizozemských katolických stavů, aby se zapojil do vzpoury Nizozemí proti španělské nadvládě. Tento plán však ztroskotal, stejně jako Matyášovy pokusy o získání biskupské hodnosti či polské koruny. Teprve roku 1594, když se arcivévoda Arnošt stal místodržitelem španělského Nizozemí a krátce nato v Bruselu zemřel, pověřil Rudolf II. Matyáše správou Rakous, a ten si pak ve Vídni zřídil reprezentativní dvůr, v politických ohledech byl však zcela pod vlivem vídeňského biskupa Melchiora Khlesla.

Relativní úspěchy Matyášových generálů během tureckých válek zvedly Matyášovo sebevědomí, takže začal usilovat hned o dvě královské koruny, uherskou a českou, spočívající doposud na skráních Rudolfa II. Na Matyášovu stranu se v jeho následném sváru s Rudolfem II. postavily rakouské, uherské a moravské stavy a jejich spojená vojska vytáhla roku 1608 k Praze. Kompromisní libeňská smlouva z 25. června t. r. tuto roztržku formálně ukončila, neboť jí byl Matyáš uznán vládcem v Uhrách, Rakousích a na Moravě, zatímco Rudolfovi II. zůstaly Čechy, Slezsko a Horní a Dolní Lužice. Do následujících Matyášových akcí se pak zapojil předák moravských evangelíků Karel starší z Žerotína, podporoval je i olomoucký biskup František z Dietrichštejna, který 23. května 1611 tehdy již uherského krále Matyáše korunoval na krále českého. Byl to důsledek fiasku vpádu žoldnéřského sboru, shromážděného bratrance Rudolfa II. Leopoldem Pasovským, do Čech, jenž se souhlasem Rudolfovým zaútočil na Prahu, ale pražští měšťané s pomocí stavovských vojáků město ubránili. Generální sněm korunních zemí pak v dubnu 1611 sesadil Rudolfa II. z českého trůnu – smrt uměnímilovného císaře zastihla 20. ledna 1612.

Římskoněmeckým císařem byl Rudolfův nástupce Matyáš korunován 24. června 1612, a dočkal se tak naplnění svých životních ambicí. K tomu, aby k tomuto úspěchu připojil narození legitimního potomka, však již Matyášovi síly nestačily. Oženil se teprve roku 1611 s šestadvacetiletou Annou Tyrolskou, svou sestřenicí, nezpłodil ani nelegitimní děti a legitimní potomstvo neměli ani jeho bratři včetně neženatého Rudolfa II. Nástupnictví v „arcidomu rakouském“ mohl proto zajistit pouze dětmi bohatě obdařený arcivévoda Ferdinand Štýrský (1578–1633, syn Matyášova strýce Karla II. Rakouského, jako římskoněmecký císař Ferdinand II.) – tento bigotní katolík byl již roku 1617 korunován na českého krále a do jeho rukou postupně přešly veškeré politické záležitosti říše.

Císař Matyáš zemřel 20. března 1619, krátce po své vřoucně milované manželce, kdy už byla v Čechách v plném proudu „rebelie“ evangelických stavů proti Ferdinandovi II. (Morava doposud zachovávala neutralitu). Před svou smrtí císař krutě strádal dnou. Byl pohřben vedle své choti do hrobky vídeňského kláštera sv. Kláry, roku 1633 pak byly obě rakve přeneseny do nově vzniklého pohřebiště habsburské dynastie v kryptě vídeňského kláštera kapucínů. V Praze dodnes Matyáš

připomíná vstupní brána Pražského hradu, vzniklá za Matyášovy přestavby sídla českých panovníků a nazvaná jeho jménem.

Dochované portréty císaře Matyáše (např. práce vynikajícího pražského mědirytcce Jiljího Sadlera nebo olejomalba z dílny Hanse von Aachen) zobrazují muže ovalného obličje ozdobeného knírem a bradkou, s výrazným nosem, nadočnicovými oblouky a vysokým čelem. Neznámý olomoucký portrétista zachytil Matyáše v žlutých šatech s bílým skládaným límcem a shodně zhotovenými manžetami u rukávů, s červenou drapérií přes levé rameno a pravou ruku. Drapérii si císař přidržuje levicí, zatímco jeho pravice spočívá na bíločervené vlnce ležící na stole, na němž se rovněž nachází zlatý prsten.

Do Olomouce zavítal Matyáš 30. června 1609 a potvrdil tu městu česky psanou listinou jeho dosavadní privilegia. Znovu navštívil Matyáš město Olomouc – již jako římskoněmecký císař – 20. ledna 1613, při té příležitosti navčivili olomoučtí jezuité se svými žáky alegorickou hru Zasnoubení Samsona s církví. Osobně se Matyáš angažoval ve sporu olomouckých evangelíků s katolíky a biskupem Františkem z Dietrichštejna o olomouckou evangelickou modlitebnu na počátku roku 1613 a ujal se vůdce místních katolíků, městského písaře Martina Schaffera z Bystrice; spory mezi olomouckými evangelíky a katolíky se vlekly až do roku 1619 a způsobily městské radě nemalá vydání.

Latinsky psanou listinou, kterou Matyášova pražská kancelář vystavila olomouckým jezuitům 17. října 1617 (dochovala se jen v opisech), reagoval císař z podnětu tehdejšího olomouckého biskupa Františka z Dietrichštejna na vzpuru olomouckých studentů v červenci téhož roku. Stalo se tehdy, že dva šlechtíči žáci olomouckého akademického gymnázia trhali spolu se svým služebníkem, studentem jezuitské akademie, za městem na poli hrách. Sedláci je přistihli a jako „zlodějky (furunculos)“ je honili po poli. Mladí pánové vzali nohy na ramena a utekli, avšak jejich služebníka pronásledovatelé chytili, vesnický rychtář ho zavrel a odmítal propustit. Na rychtu se obtěžovala sama Jeho Magnificence rektor koleje Jiří Rumerus, ale rychtář stál tvrdšíjně na svém, neuposlechl ani výzvy olomouckého biskupa Františka z Dietrichštejna, jenž současně nabádal studenty k mírnosti. Ti se však asi v počtu tří set ozbrojili, vytáhli na rychtu a kolegu vysvobodili. Dne 1. srpna 1617 pak téměř všichni studenti až na první gramatikální třídu opustili město. Když jezuité zjistili, že univerzitu postihla „secessio“ a zeje prázdnotou, prosili císaře Matyáše o pomoc. Císař tedy podepsal výše uvedený diplom, v němž se vedle potvrzení dosavadních privilegií stanovilo, že studentům během studií i po zkouškách (bydlí-li nadále v Olomouci) náleží práva, jakým se těší příslušníci svobodných stavů („nobiles ac honestae personae“). Když studenti něco vyvedou, nebudou zatčeni (leđa kdyby se protivili) a neprodleně musejí být dopraveni do koleje před rektora k potrestání. Dojde-li k provinění v noci, nesmí být student zajištěn do rána ve veřejném vězení („extra publicum carcerem“), toliko na počestné strážnici nebo na jiném počestném místě; svázání mohou být studiové jediné v případě „projevů-li se jako rebelové (sese rebelles exhiberent)“. Matyášovou listinou vymezující takto olomouckou akademickou jurisdikci se studentům dostalo náležité satisfakce, takže se uvolili opět usednout do univerzitních lavic.

*Doc. J. Fiala, CSc., FF UP
Foto archiv VMO*

Zkušenosti ze zahraničí

Zkušenosti postgraduálního studenta v Dánsku

Do Kodaně jsem poprvé přijela v říjnu 1997. Na hlavním nádraží na mne čekal dr. J. Bártek z laboratoře *Cell cycle and cancer* Ústavu molekulární biologie *Danish Cancer Society*, se kterým jsme celou moji stáž předem plánovali. Kodaně je příjemné historické město, jež neoklopuje horské panorama a ráz krajiny se spíše podobá golfovému hřišti.

Mým cílem bylo seznámit se s prací laboratoře a získat praktické zkušenosti a teoretické znalosti v oblasti buněčné a molekulární biologie. V tomto komplexu působí pět vědeckých skupin a oddělení: oddělení nádorové biologie, laboratoř apoptózy, oddělení nádorové endokrinologie, oddělení molekulární biologie a oddělení buněčného cyklu a nádorů. Nastoupila jsem do laboratoře zabývající se vztahem buněčného cyklu a tumorigeneze. Vedoucím 20–25členné laboratorní skupiny je již dříve zmíněný dr. J. Bártek. Spolu se svými spolupracovníky dr. J. Bártkovou a dr. J. Lukášem pracuji několik let v týmu zkušených vědců, jehož výsledky jsou publikovány v časopisech jako *Nature*, *Oncogene*, *Cancer Research*, *American Journal of Pathology* atd. V mezinárodní skupině tvořené vědeckými asistenty, postdoktorandy, postgraduaty, studenty pracujícími na diplomové práci a laboranty je inten-

zivní pracovní atmosféra, takže v laboratoři je večer i o víkendech stále živo.

Každý pracuje na svém samostatném projektu vztahujícímu se k regulaci buněčného cyklu. Během mého téměř dvouletého pobytu v této laboratoři probíhaly experimenty ve třech základních oblastech: 1. klíčové komponenty, mechanismus a koordinace přechodu jednotlivých fází buněčného cyklu; 2. defekty, kontrolní mechanismus buněčného cyklu a kancerogeneze; 3. nové možnosti diagnostických, prognostických a terapeutických aplikací. Po prvním měsíci seznamování se se základními technikami a studování množství separátů jsem dostala také svůj projekt, který se týkal nově objeveného tumor-supresorového genu PTEN, jenž byl nalezen mutovaný u karcinomu prostaty, prsu, u melanoblastomů a glioblastomů. Začali jsme klonová-

ním, přípravou vektorů pro přenos do prokaryotických a eukaryotických buněk, purifikovali jsme protein a připravili monoklonální protilátka. Dále následovaly experimenty s cílem charakterizovat tumor-supresorový efekt na buněčných kulturách.

Na projektu ve vzájemné spolupráci pokračujeme i po mém návratu na Ústav patologie a do Centra molekulární biologie a medicíny LF UP. Věřím, že kontakty budou pokračovat např. v rámci „5. pracovního rámcového programu“ a že díky našim českým spolupracovníkům, kteří si v Kodani postupně vytvářeli pozici, se nám podaří zapojit do evropských vědeckých aktivit. Jsem také ráda, že nabyté zkušenosti mohou uplatnit na svém domovském působišti Ústavu patologie LF UP.

MUDr. A. Hlobilková,
LF UP

... a tento týden...

27. BŘEZEN

U-klub, Šmeralova 12, 19.00 hod.: Kamelot – Větrné město. R. Horký se svým posledním autorským projektem.

28. BŘEZEN

Dětská klinika LF UP a FNO, posluchárna, 15.45 hod.: Mgr. A. Chmelařová: p38K signální dráha. Seminář. Pořádá Laboratoř experimentální medicíny, Dětská klinika LF UP a FNO.

PřF UP, Tomkova 40, Olomouc-Hejčín, posluchárna 202, 13.30 hod.: Prof. I. Rachůnková, DrSc.: O existenci horních a dolních funkcí, které nemusejí být hladké. Seminář z diferenciálních rovnic. Pořádá olomoucká pobočka Jednoty českých matematiků a fyziků a Katedra matematické analýzy a aplikací matematiky PřF UP.

Katedra botaniky PřF UP – Laboratoř růstových regulátorů, Šlechtitelů 11, Olomouc-Holice, učebna 502, 16.00 hod.: J. Kolář: Výskyt a funkce melatoninu v rostlinách. Cyklus odborných přednášek.

PřF UP, Tomkova 40, Olomouc-Hejčín, posluchárna 301, 13.00 hod.: F. Švrček: Uzávěrové MV-algebry. Seminář z univerzální algebry a uspořádaných množin. Pořádá Katedra algebry a geometrie PřF UP.

Britská rada, Křížkovského 14, místnost 204, 16.30–18.00 hod.: Dilys Rose. Autorské čtení skotské spisovatelky.

U-klub, Šmeralova 12, 19.00 hod.: Filip Topol + Psi vojáci. Klasika českého bigbitu.

29. BŘEZEN

PřF UP, Šlechtitelů 11, Olomouc-Holice, velký přednáškový sál, 17.00 hod.: Mgr. P. Sklenář: Flóra a vegetace ekvádorských parámoš. Přednáška pořádaná Katedrou botaniky PřF UP.

Katedra historie FF UP, Křížkovského 10, posluchárna 13, 16.45 hod.: Doc. O. Kašpar, CSc.: Jezuité české provincie Tovaryšstva Ježíšova v Novém Španělsku. Host katedry.

Posluchárna Neurologické kliniky LF UP a FNO, I. P. Pavlova 6, 14.00 hod.: 3 x O. Olomoucké otolaryngologické odpoledne.

Posluchárna Katedry anorganické a fyzikální chemie PřF UP, Křížkovského 10, 14.00 hod.: Doc. L. Beneš, CSc. (Společná laboratoř chemie pevných látek AV ČR a Univerzity Pardubice): Struktura molekulových interkalátů a mechanismus jejich vzniku. Seminář olomoucké pobočky ČSCh a Katedry anorganické a fyzikální chemie PřF UP.

Pěší putování z Velké Bystřice na Svatý Kopeček spojené s křížovou cestou, poté mše v cíli cesty. Odjezd z Hl. nádraží v 15.06 hod. Pořádá Vysokoškolské katolické hnutí.

30. BŘEZEN

Katedra teorie a dějin výtvarných umění FF UP, Wurmova 13, velká posluchárna, 15.00 hod.: Mgr. M. Pavlíček: Severin Tischler, znoúbojevovaný následovník M. B. Brauna. Přednáška.

Galerie G, Dolní nám 7, 18.00 hod.: Jaké to bylo? Vernisáž výstavy pořádané v rámci IV. ročníku francouzských kulturních dnů v Olomouci.

Kostel P. Marie Sněžné, 19.30 hod.: Varhanní koncert – baroko v rámci IV. ročníku francouzských kulturních dnů v Olomouci. Účinkuje prof. G. Fellotová.

TÚ LF UP, Hněvotínská 3, 15.00 hod.: MUDr. M. Raška – doc. E. Weigl, CSc.: DNA vakcíny – nový trend ve vakcinačních technologiích. Přednáška. Pořádá Čs. biologická společnost, Ústav imunologie a Ústav biologie LF UP.

1. DUBEN

Dolní náměstí, 10.00 hod.: Kačenka a její přátelé na vozovce. Defilé veteránů se soutěží mezi pro malé i velké. Akce v rámci IV. ročníku francouzských kulturních dnů v Olomouci.

-red-

Za lovců mamutů odpovídala produktivita práce efektivitě zbraní. Od té doby za ní stále více zaostává.

-jas-

Academia film Olomouc 1. – 5. 5. 2000: Společný svět

Literatura a televize

Dalším z odborných seminářů, který se uskuteční v rámci doprovodných akcí AFO 2000, je i seminář s názvem **Jak se dělá literatura v televizi**. Pořadatelem a průvodcem pořadu je PhDr. L. Machala, CSc. Celodenní seminář je komponován do čtyř samostatných bloků – besed.

Autor pořadu připravuje mimo jiné prezentaci televizních pořadů s literární tematikou (např. pořadu *Salon*), ale také setkání s literárními tvůrci – Ludvíkem Vaculíkem, Přemyslem Rutilm a mnoha dalšími. Mezi přítomnými hosty budou také tvůrci televizních pořadů s uvedenou tematikou.

Seminář proběhne 4. 5. 2000 v olomouckém Muzeu umění.

-vez-

Přečetli jsme za vás

Rektorův hořký dopis

Vážený pane (slečno),
přestože jste splnil(a) požadavky přijímacích zkoušek, ke studiu Vás nepřijímám. Vím, že na studium máte, že by Vám i částečně absolvované zlepšilo vyhlídky na budoucí uplatnění a s velkou pravděpodobností Vám zabránilo skončit na podpoře. Vláda a parlament nám však dávají zadání jiné. Zapomeňte na další vzdělávání a jděte se evidovat na pracovní úřad. Proti tomuto rozhodnutí se můžete v zákonné lhůtě odvolat, ale stejně Vám to moc platné nebude.

Podepsán J. Zlatuška, rektor Masarykovy univerzity v Brně.

(Výňatek z článku v Mladé frontě Dnes 11. 3.)

-red-